

RENATI DES CARTES
O P E R A
PHILOSOPHICA

OMNIA,



In tres tomos distributa,



Quibus continentur

- I. Meditationes de prima Philosophia, Principia Philosophiæ, Dissertationes de Methodo, Dioptrice, Meteora, Tractatus de passionibus Animæ, de homine, & formatione fœtus, cum notis Ludovici de la Forge, & Autoris vita.
- II. Epistolæ omnes partim ab Auctore Latino Sermone conscriptæ, partim cum responsis doctorum Virorum ex Gallico translata: in quibus omnis generis quæstiones philosophicæ tractantur, & explicantur plurimæ difficultates, quæ in reliquis ejus operibus concurrunt.
- III. Geometria cum notis Florimondi de Beaune, præ Francisci à Schooten, ab eodem, dum viveret, diligenter recognita, & completioribus Commentariis instructa, multisque egregiis accessionibus tam ad ulteriorem explicationem, quam ad ampliandam hujus Geometriæ excellentiam facientibus exornata: itemque Principia Matheseos universalis, seu Introductio ad Geometriæ methodum, conscripta ab Er. Bartholino Casp. Fil.

Omnia hac recensita à Viro clarissimo denuo sunt revisa, & ab inmeris mendis, quibus priores editiones scatebant, repurgata, una cum notis quibusdam & animadversionibus tumulariis in unum versum opus, huic editioni recens adjectis.

CUM PRIVILEGIIS.

✠ (o) ✠

Francofurti ad Mœnum,

Sumtibus FRIDERICI KNOCHII, Bibliop.

Anno M DC XCVII.



V. B. L. G. G. : 45
L. 28





SINCERO PRUDENTIQUE
LECTORI

Felicitatem perpetuam

vovet

BIBLIOPOLA.



Uemadmodum *Sol*

non expectat preces & incantationes, ut exoriatur, sed illico fulget, ac salutatur ab omnibus: ita neque tu expectaveris plausus, strepitus & laudes, ut benefacias, sed spontè confer beneficia, & æquè ac *Sol* ama-

beris, inquit Epiæterus apud *Stobæum* *serm.* CLII. Hujus sententiæ memor RENATUS DES CAR-

X 2

TES,

T E S, Penonii Dominus, ex antiqua & nobili, Piſto-
 nes inter & Armoricos, gente in Gallia ſatus, illuſtriſſimi
 & profundiſſimi Ingenii ſui radios, pulſis, quæ totum
 ſœdabant orbem, tenebris, divinâ illuſcente gratiâ,
 feliciter explicuit. Ob quam beneficentiam nunc *æque*
ac SOL amatur ab omnibus, qui æquum, juſtum & ſa-
 lutare rectius intelligunt. Fuit ſeculum, quo pro crimine
 habebatur *Ariſtotelem* neſciſſe, eivē contradixiſſe.
 Nolo laudes ejus apud *Tullium IV. Acad. qu. c. 46.* &
 lymphaticum *Arverri, oëm in III. tr. de anim. alioſvé*
longius hîc repetere. Sanè, ait D. Balthaf. Meiſner,
Theologus Witteberg. in Philoſophia ſua, ut vocat, Sobria
P. I. S. III. c. 3. qu. I. §. 3. p. 768. Princeps Philoſophorum A-
riſtoteles eſt, cui etiam bona Artes hodie ſpiritum de-
bent & animam, qui judicii acrimoniâ & ratioci-
nandi peritiâ omnibus ante ipſum ſapientibus &
hujus ſeculi palmam ſine controverſia præripuit. Cre-
dat, qui poteſt. Modeſtior indoles Schneccero in præ-
loquio Phyſ. & CL. Baſſoni in præf. Philoſ. ſua natural.
 Si verò fuſius diſtinctiùſque ſcire cupias, quis in reli-
 gione, moribus & doctrina fuerit Archiphiloſophus,
 adeas velim *Petr. Gaſſend. S. Th. D. & Cathedr. Dinienſ*
Eccleſ. Canon. L. 1. adverſ. Ariſtot. exercit. 3. p. 55. ſeqq.
 nec non *Ol. Borrich. Med. & Philoſ. Hafnienſ. lib. de Her-*
met. Ægypt. ac Chem. Sapient. c. 10. Adverte animum le-
 ctor, (verba ſunt Seb. Baſſonis in præſamine *Philoſ. na-*
turalis, cui æquus & prudens quiſque BONUM
 præfiget

præfiget *FACTUM!*) & vide, quo jure Aristoteles in Philosophia obtinuerit *Principatum*, quò jure eundem conservet, ut securus regnet. Quemadmodum enim „ solo cœloque sicco plantæ atque arbusculæ, ubi non „ est copia succi melioris, quemvis humorem obvium „ sugunt, quem in suam naturam convertant : ita post- „ quam amplissima volumina, quæ Veteres de rerum „ naturalium causis proprietatibusque conscripserant, „ perierunt, homines, hujus scientiæ avidi, quod non ef- „ set, quò famem explerent, *objecta hæc ferula* devo- „ rarunt, non discernere valentes initiò, quæ noxia bo- „ nis immixta celabantur. Neque enim semper, quæ „ meliora sunt, aut veriora, citius eliguntur : Sed ple- „ rumque verisimilia, & quæ falsa veri speciem habent, incautos suo splendore decipiunt. Prudenter Lactan- „ tius *L. II. di. v. instit. c. 7. Sapientiam sibi adimunt, qui sine ullo judicio inventa majorum probant, & ab aliis pecudum more ducuntur. Sed hoc eos fallit, quòd Majorum nomine posito, non putant fieri posse, ut aut ipsi plus sapiant, quia minores vocantur, aut illi desipuerint, quia Majores nominantur.* Noverat ἰσοματεῖς ἀνδρῶν, felicissimus sanioris Philosophiæ instaurator & reformator, quantum foret, quòd sci- „ mus, & quantum contra, quòd ignoramus : vete- „ res non Dominos, sed hodegetas tantùm, nostros fuisse, quos, si recto tramite currant, sequimur è vesti- „ gio : si verò deflectant, inque devia & præcipitia du- „ cant,

cant, tutiorem calcamus semitam. Prudente diffidentia nihil est utilius. Hæc sanè CARTE SIO regiam stravit viam ad sublimiorem Philosophiam, quam, post foedissimam tot seculorum servitutum, *en* *en* *en* in libertatem tandem asseruit, & quasi manu misit Cuncta, quæ nunc antiqua sunt, olim erant nova, & quæ nunc recentia videntur, tandem fient antiqua. Sola bona, quæ vera sunt. Non est enim Philosophia nostra *Stoica*, seu *Platonica*, vel *Epicurea*, sive *Aristotelica*, sed quæcunque ab his sectis *reçtè* dicta sunt, iudicio *Clem. Alexandrini*. Nihil pestilentius sapientiæ studio, quàm captivitas ingenii: libertas contra philosophandi omni auro carior. Vanus ergo *Len-tuli*, Prof. Herborenf. questus: *Cartesium* de omnibus dubitasse. De plebejis opinionibus eorum, qui videbantur, sed non erant sapientes, omninò dubitasse oportebat, qui aliàs ad sapientiam pervenisset? præcipua enim disciplina, tradente *Antistheno*, dediscere mala. Memini adhuc insaufos invidosque Soles istos, qui Optimum Didascalum, ad tintinnabuli sonitum, extra muros urbis projiciebant, quem verò coronati Vertices è longinquo vocatum clementissimè amplexabantur. Quàm multi nunc eorum, qui oderant Virum, cum Salomone *Pro-v. V. 12. seq. Cur odimus*, quiritantur, *disciplinam & castigationem animo fastidivimus? nec* MAGISTRI nostri dictis obtemperavimus, nec
 PRÆ-

PRÆCEPTORI aurem prabuimus? propemodum sumus in omnibus malis, in medio vulgo atque in catu. Moses Josuæ petenti, ut vates prohiberet, respondebat: num tu pro me invides? utinam totus Iehova populus, ejus spiritu afflatus, vates sint. Num. XI. 29. Veritatem vocabat Epiphanius *αὐθιγία*. Quantumvis enim omnia ipsam oppugnent, quantumvis etiam omnes probabilitates, verique similitudines inter mendacia eam locent; tamen, nescio quò pacto, ipsa hominum animos subit, iisque se insinuat, & aliàs quidem è vestigio demonstrat, quantam vim habeat, nonnunquam verò diu tenebris involuta & obscurata tandem ipsa suâ vi obtinet, & mendacia pellit. Polyb. eccl. XIV. citante Rittershusio L. I. sac. lect. c. 2. Sed quorsum vendibili vino prolixior hedera? quis probus aut sapiens CARTESIUM reprehendit unquam? næ qui VIRUM nôrunt, haud poterunt satis commendare; qui non laudant, vel ex stupiditate seu malitia, haud satis etiam nôrunt. Scribunt annales, Atheniensem *Timotheum*, cum aliquando in flumine piscaretur, reti ipsam fortunam cepisse, quæ totam per vitam cum ipso habitavit, unde etiam *fortunatus* dictus sit. Grandem in vastissimo sapientiæ pelago thesaurum reperit, qui *Pandectas Cartesianas* diurnâ nocturnaque versaverit manu. Hunc sanè



sanè ipse tripus *Fortunatum* dixerit. Beatus homo, qui
sapienter honesta meditatur, qui *prudenter*, & *sanctè*
disputat, qui *sapientie* vias mente cogitat & *arcana* per-
pendit. *Eccles. XIV. 22.* Interim feliciter utere, Mi
Lector, hoc libro, quem magnis sumtibus Tibi damus,
ex vale ex voto, honestisque meis conatibus, Tibique
inserviendi studio porrò fave. Scribebam Francofurti
ad Mœnum Dominicâ LÆTARE Anno Salutis
M DC XCVII.



VITÆ
 RENATI DES-CARTES
 BREVIS DESCRIPTIO.



Renatus Des-Cartes, Dominus de Perron, in Gallia, quam semper excelsa ingenia protulisse nemo ignorat, illustri loco natus est. Nam patrem habuit antiquissima nobilitate fulgentem, qui postquam Limoni in Pictonibus diu privatus vixisset, tandem est ad supremæ Rhedonum curiæ Præsidis dignitatem evehctus, ac vitæ annorumque satur fato functus, dum noster in Belgio philosopharetur. De matre nihil nobis constat, nisi quod secunda mariti conjux unicum hunc ex ipso filium peperit.

Locus natalis ei contigit Haga Turonum, Turonensis provinciæ oppidum, in Pictonum confinio situm, ac quatuor leucis à castro Heraldii (*Châtelleraut*) distans, quare nescio cur Petrus Borellus eum in memoratâ modo Pictonum urbe vitales auras primum hausisse scribat. Cartesius ipse l. i. Epist. 46. ad Chanatum de suo in Sueciam itinere, disertis pandit verbis, ubi natus sit: *Fateor (ait) hominem in hortis Turonensibus natum, nunc vero ejus regionis incolam, quam si mellis nimus, at plus lactis habere credibile est, quam terram Israëlitis à Deo promissam, haud facile posse adduci, ut eam urfarum patria commutet, inter rupes & glaciem concessurus.*

Editus verò est in hunc mundum anno proximè elapsi seculi supra nonagesimum sexto, quo & Fridericus V. Palatinus Elector Bohemique Rex inter mortales vivere cepit, Lambertus autem Danxus & Jacobus Kimedoncius, is Genevensium, iste

Heidelbergensium Theologus, vitam finit. Diem quoque nemorare convenit, erat enim dicti mensis ultimus, quem aliàs illustrium & præclarorum virorum obitu notatum invenio: nam eo ipso Romæ Titum Pomponium Atticum, Anno U. C. 722. Bethlehemi D. Hieronymum anno Christi 420. & Parisiis Franciscum Galliarum Regem anno 1547. obiisse, annales tradunt.

Quamprimum per ætatem potuit, animum ad studia applicuit, quorum incredibili semper amore flagravit, atque in collegio Flexiano, ætatis anno supra decimum septimo, consuetum curriculum laudabiliter absolvit, versatus in disciplina Patrum Societatis Jesu, quos felici methodo docendi haud paucos Magistros antecellere & ii fatentur qui ordini parùm cupiunt, & Cartesius grata mente agnovit, cujus rei fidem facit Epistola XC.l. 2. ubi sequentia scribit: *Quamvis autem minime credam, omnia que docet Philosophia, esse juxta cum Evangelio vera, nihilominus quia clavus est cæterarum scientiarum, credo admodum utile esse, ut integrum curriculum quipiam absolvat, prout in Jesuitarum collegiis traditur, antequam quis valedicat Scholis, ut verè doctus evadat. Hunc autem Magistris meus honorem perhibere teneor, nusquam melius ut opinor doceri quàm Flexiæ. Et l. 1. Epistol. CXIII. unum ex Patribus ita compellat: Sanè cum debeam Patribus vestris totam adolescentiæ meæ institutionem; cum ad illos colendos semper fuerim singulari studio ductus, malimque consilia lenia & amica quàm ea que displicere possint, inire, multa sunt, quamobrem amicum istum rogatum vellem, ut omiſſa hac materia, calamum suum in alia quapiam, que me non speðent, velit exercere: nisi porro ad aliam partem amplectendam me quasi cogeret injuria, quam mihi Patres vestros facere audio; atque etiam regulæ prudentiæ, que docet satius esse, apertos habere quàm occultos hostes.*

Egressus è Doctorum schola, idem de sese quod Socrates judicabat, εἰδέναι μὲν μηδὲν, πλὴν αὐτὸ τὸ εἰδέναι, Scire se nihil præter hoc ï sum quod nihil sciret, uti apud Diog. Laërt. legere est. Sic enim paulo post principium dissertationis de methodo: Simul ac (ait) illud studiorum curriculum absolvi, quo decurso mos est in eruditionum numerum cooptari, planè aliud cœpi cogitare. Tot enim me dubiis, totque erroribus implicatum esse animadverti, ut omnes discendi cœntas nihil

nihil aliud mihi profuisse judicarem, quàm quòd ignorantiam meam magis magisque detexissem. Cujus rei culpam quum neque Præceptorum inertix vel desidiæ transcribere, neque ingenii proprii vitio aut negligentix suæ tribuere posset, nullam in mundo firmam scientiam dari, quicquid verò ut probabile tantum affertur, propemodum pro falso habendum esse existimabat.

Insequentes aliquot annos variis peregrinationibus per Galliam, Belgium, Germaniam, Daniam, Hungariam & Italiam impendit, exercitus, urbes aulascque exterorum Principum invens, & varia hinc inde experimenta colligens. Et castra quidem, Socratis exemplo, secutus est non tam belli aut vitæ militaris amore, quàm cupiditate artes laboresque bellantium sciendi ductus: unde & oblatam sibi militum præfecturam recusavit, & omni quo militavit tempore nullum stipendium accepit, præter unicum duplonem, ut vocant, quem in perpetuum militix suæ monumentum adservavit. Caterum anno labentis ad finem seculi XX. Pragensi prælio, deinde & Bredanz obsidioni ab Ambrosio Spinola mense Augusto anni XXIV. susceptæ bis interfuit: denique, ut cæteras actiones ipsius bellicas silentio præteream, Rupellæ expugnandæ anno XXVIII. liberam operam commodavit: cujus profecto obsidii exemplum clarissimè docet, Ecclesiam neque ipsam bellum gerere debere, neque Regum Principumque arma ad defendendam religionem sollicitare, aut munimentis pacta firmare, vel munimenta fæderibus custodire, sed piè vivendo, & salutarem veritatem amando, & fideliter modesteque profitendo, Deum ad misericordiam, & Magistratus ad favorem excitare.

Tantò autem libentius heic Rupellanz obsidionis mentionem facio, quantò est justius, agnoscere sapientiam Dei, qui inter strepitus belli Cartesio occasionem suppeditavit, ea quæ longo tempore, continuis meditationibus, inter arma nunquam omisis, de certiore philosophandi ac veritatem reperiendi ratione, didicerat, non modò Viris summis ore communicandi, sed & postea editis publicè scriptis propagandi. Accidit enim durante ea obsidione, ut Chandovius, Vir genere & doctrina nobilissimus, post-

quam in Illustrissimo cœtu, in quo præter alios dignitate, ingenio ac scientia præclararum rerum eminentes viros aderant Cardinalis Barbarinus, Romani Pontificis Legatus, & Cardinalis Berullius, Oratorii Ordinis Pater, de novis Philosophiæ principiis disferuisset, omnium applausibus exciperetur, & amplissimis laudibus condecoraretur singulis ab Auditoribus; præter unicum Renatum, qui interrogatus, quid sibi ista de disputatione videretur, Oratoris equidem laudavit sermonem, cœtum autem modeste reprehendit, quod probabilia pro certis, ac dubia pro indubiis admisisset, se enim paratum ad quamlibet veritatem duodecim argumentis verisimilibus oppugnandum. Id quum haud parum admirarentur, quæsiere ex ipso, num quis igitur extet certus vitandorum sophismatum, certique ab incerto discernendi modus: & affirmantem, unamquamque veritatem Mathematica evidentiâ secundum principia sua demonstrari posse, vehementer orarunt, ut publici ea juris faceret: quod & promisit.

Itaque post in Belgium secessit, studiis unice vacaturus, atque in ista literarum bonarum patria diversis vicibus Amstelodamum, Leovardiam, Daventriam, Hardericum, Ultrajectum, Lugdunum Batavorum aliaque loca incoluit, maximam verò ætatis reliquæ partem in villa Egmondana transegit, ubi & Philosophica & Mathematica opera, suo singula tempore, in lucem emisit.

Fatum & scriptori & scriptis contigit, quale ferunt res humanæ, quæ ad divinas accederent, nisi lata tristibus, grata ingratis & contraria contrariis temperarentur. Quidam enim Philosophiam Cartesii tam sunt mirati vehementer & amplexi cupidè, quam facere possunt qui eum demersam in puteo veritatem eruisse putant, eventu omnino dissimili Pyrrhoniæ doctrinæ forti, de qua Diog. Laërt. in præem. τὴν μὲν γὰρ πυρριώνιον οὐδ' ὁ πλάτος προσκοιῖσαι διὰ τὴν ἀσάφειαν: *Ea verò quæ Pyrrhoniam dicitur, propter obscuritatem à plurimis repudiatur.* Alii ex adverso libros hominis flamma dignos esse pronunciarunt, & Auctorem scepticis & impiis annumerarunt, atque ex humana societate insigni supplicio ejiciendum esse censuerunt, Nobis haud volupe est sive insectæ

con-

contentionis historiam amplius enarrare, sive de capitibus accusationis & quaestionibus controversis iudicium ferre, quorum utrumque & ab instituto & ab ingenio & ab animo & à munere nostro est alienum: quanquam istud profiteri minimè vereamur, errasse interdum humana conditione Cartesium, & Ecclesiae, cujus erat membrum, errores excogitatis ac speciosè declaratis philosophematis interdum defendisse, impietatem verò & supremi Numinis contemptum nequaquam docuisse.

Sed lubet paulò studiosius inquirere in causas propter quas Viri ingeniosissimi ac diligentissimi scripta tam diverso fuisse modo excepta, & immodicè sive laudata sive reprehensa. Et posterius quidem quod attinet, dum sedulò rem mecum considero animoque circumspicio, manifestum mihi fit, cum genus doctrinae, quod in scholis vigeat, Renato in orbem literatum prodeunt, tum scribendi rationem, qua utebatur ipse, forsitan & praeclearam quam fovebat de suis operibus opinionem, haud parum contribuisse, ut nova ista philosophia à multis tam acriter impugnaretur, tamque severè tota damnaretur.

Primum enim ferè erat adversum doctrinae saeculi Cartesiique genus, quod is laboraret, veritatem primis ex principiis eruere, à simplicibus & facilioribus ad composita & difficiliora naturali ordine progrediendo, atque adeo rerum ipsarum naturam, causas & effecta penitus nosse, in qua cognitione verè eruditionis gloriam ponebat, securus quid alii de controverso argumento sive olim docuissent, sive hodie sentirent: amabant contra Academiae problematis disputationibus exercere ingenia, quaestionumque solutiones peregrinis & doctè sonantibus vocabulis abdere, & dissentientium opiniones cumulare, interdum & nihil dicentium silentia memorare, ut quò quis plures posset citare libros, etiam nunquam visos, eò doctior haberetur. Hæc verò summa philosophandi diversitas necessariò debuit cum docentium tum discipulorum collidere studia, & contentiones excitare Scholasticas, quæ denique infausto pudendoque nec sinè mæstitia memorando saeculi nostri vitio in animorum dissidia, rixas inimicitias & odia abirent. Invenio & ipsum Cartesium de ista fati sui cauta cogitasse, nisi

quod eam iusto ferocius allegat: sic enim l. 2. Epist. LX. ad Meti-
sennum scribit: *Magni adversus me odii causa est, quod V. sit Pro-
fessor quidam, qui philosophiam meam docet. & postquam ejus audito-
res meum ratiocinandi modum semel gustaverunt, vulgarem adeo
despicantur, ut illam palam rideant.*

Sed & ratio scribendi qua libros suos, etsi non omnes, tamen
primum editos & serè de invisis capitibus præcipuos composuerat
novæ philosophiæ conditor, per amplam sanè & gravem contra-
dicendi materiam, maximè que momenti effata condemnandi præ-
bebat occasionem. Scilicet rupto tandem post longas profun-
dasque meditationes silentio, semet continuo filo introducit lo-
quentem, & sua, aliena, amica, inimica, vera, falsa, proba, impro-
ba eodem ore pronunciantem, ut quid credat confirmetque, quid
refellat & improbet, non nisi multo labore, & repetitâ auctoris le-
ctione dignosci queat: quo ipso facile accidit, ut vera medita-
bundi viri sententia haud observetur aut intelligatur, ex adverso
autem peregrina & falsa ei à iudice quoque non malo tribuatur.
Subit hoc loco memoriam nostram, quod de scriptis Mona-
chorum esse tenendum iudicamus: homines istos, quoniam erant
à societate mortalium remoti, & solitariam viventes vitam, omni
animi contentione profundis, sæpe & abstrusis indulgebant cogi-
tationibus, res mente secum perpensas, sive vulgares sive parum
notas, cujuscunque erant argumenti & ponderis peculiari ac sibi
propria dictione enarrasse, quam qui ex communi & reliquis mor-
talibus recepto sermone, non attendendo ad scriptorum animum,
studia, ingenium, statumque interpretari velit, nã! hic in percipi-
endis illorum cogitatis immane quantum aberrabit. Itã Carte-
sius Egmondanæ villæ inclusus, à doctorum consortio separatus,
veteris methodi peritus, & vulgarem scientiam ceu ineptam &
inutilem fastidians, dum privatis vacat contemplationibus, & in
certiora inquirat, parum curat, quibus verbis recepta ab omnibus
veritas Ultrajecti vel Lugduni Batavorum exprimeretur: imò &
suas meditationes iis quandoque enunciationibus declarat, quæ ni-
si meliorem habeant sensum quam prima fronte promittunt, etiam
mitissimo homini non possunt non stomachum movere. Quis
enim

enim sapientia studiosus æquo ferat animo affirmantem, non esse credenda sensuum testimonia, quod ament nos fallere, res omnes in dubium vocandas, nedum falsis annumerandas? Quis supremi Numinis cultor non postulet impietatis novum Magistrum jubentem nos dubitare de ipsius Dei existentia, absque quo ne per unicum quidem momentum res finitæ esse & operari queunt? Omitto cæteras hujus generis sententias, quæ nisi ex integro Philosophi sermone commodius explicentur, quo de suo loco, sed brevissimè, & absque partium studio, videbimus, neque sanum, neque pium sensum habebunt.

Denique haud me falli arbitror dum assero, præclaram quoque opinionem, quam Cartesius de scriptis suis conceperat, unâ cum reliquis adversi fati causis effecisse, ut tantò ab omnibus quantò sperabat applausu non exciperentur. Quum enim non inutilem Philosophiæ à scholarum tenebris vindicandæ, & veritati inveniendæ, & rectæ rationis luci accendendæ operam præstitisset, securus de literati orbis judicio, tantam sibi ipse tribuit laudem, quantam si alii dedissent, per modestiæ leges haud sumisset. Non scribo ista de Viri meritis vel gloria detracturus, quippe cui persussissimum est, si ne unicam quidem rem dextrè suis è principii Renatus declarasset, sed immensum ubique aberrasset, maximas tamen Deo sapienti & benigno gratias deberi, quod per eum quaerendæ veritatis & brevissimam & certissimam viam nobis ostendit: divinam-intelligo methodum, qua omisiss Vocabulis barbaris ac significatione vacuis; præmissa nominum in disputatione adhibendarum definitione, à primis ad secunda, à simplicibus ad composita, à cognitis ad ignota absque saltu progredientes, integrum sapientia Systema ex plurimis positionibus veris clarè perceptis & ordine junctis, annulorum instar in catena aurea, concinnè solideque coagmentamus. Verum enim verò hoc jam à me commemorandum esse puto, quando de nobis, studiisve & laboribus nostris, rectis licet & utilibus, præclare nimium sentimus, Deum, qui solus est laudandus, ad temperandum immodica nostra gaudia, & arrogantiam emendandam puniendamve, aut operi non dare speratum successum, aut scriptori vel severos nimium vel injustos

justos excitare arbitros solere. Debeo istud monitum rectissimi animi Viro, cujus ob singularem pietatem, vastissimam eruditionem, & jucundissimam, quæ olim inter nos intercesserat, amicitiam, dulcissima mihi est recordatio, quique nunc illa vivit in Academia, in quâ nec laboriosè quæritur veritas, nec liber humanus legitur, nec meticulosè scribitur, nec vehementer declamatur, nec inimicè dissentitur. Quum enim ipsum interrogassem, quomodo Eruditi opus, utilissimum profectò & paucis tentandum, cui conficiendo viginti solidos annos impenderat, exceperent: haud eo, respondit, quo sperabam: nimium enim mihi de labore meo promittebam, quare Deus me castigat, ut moderatius de me sentire discam.

Sed revertor ad Cartesium, cui præsertim Patres Societatis Jesu inimici fuere, atque ut tanto facerent ægrius, illa parte vulnus infligere studuerunt, quâ fore acerbissimum callidè ominabantur. Erat namque Rhenatus Ecclesiæ Romanæ sic satis studiosus, ut se controversiis de religione agitatis immiscere horreret, omnemque hæreseos suspicionem anxie evitaret. Ignatiani contra Philosophum accusare impietatis, ceu hostem Catholicæ Ecclesiæ & proditorem mysteriorum ejus voce & scriptis traducere. Cartesio dederat natura ingenium severum, mores graves usu postea & studio confirmatos: Lojola Virum facere ridiculum, resellere ludendo, dogmata ejus & inventa Physica & Mathematica ridendo, negando vel carpendo. Amabat Rhenatus quietem, pacem & otium tranquillum, ut suis liberius incumberet meditationibus & inventionibus. Patres referendi ipsum lassere ad prælia, provocare in arenam. Quapropter & animum à tota Societate alienavit, cujus si unum vel alterum membrum humanitatis officii coluit, fecisse reor, ut ne ab omnibus oppugnaretur. De universo certè ordine scribit l. 2. Epist. 49. ad Merlennum, *Jesuitas habere ubique exploratores*, quod si verum est, neque cum primis institutz Societatis regulis convenire, neque bona Patrum gratia vulgari existimo. At habere Jesuitæ peculiare causas, propter quas Cartesii conatibus parum faverent, quippe qui suis à discipulis absolutissimam poscunt obedientiam, qua omnia cogitata, dicta & facta ad amplificandum



ficandum Ordinis emolumentum & cumulandam gloriam conferant, neque à Magistrorum sensibus unquam recedant: quos intra Servitutis limites Renati liberale ingenium coerceri minimè potuit.

Dispicendum nunc est, quare ex adversa parte nimii Cartesii laudatores extiterint, qui vel singula ejus dogmata sine discrimine adprobarunt, vel plurima extra philosophiæ terminos in divini sapientiæ adyta intulerunt. Ubi primò quidem attendi velim ad id quod in amantibus quotidie observamus: nam rerum personarumque dilectarum navi ab iis vel non animadvertuntur, vel pars pulcritudinis esse reputantur: deinde autem humanis ingenii nisi acerrima judicii vi dirigantur, solenne est ea quæ didicerunt omni loco & tempore protrudere, eoque disciplinarum fines perrumpere, inde in Academicis lites ac disceptationes, uti in Rep. pugnae & bella de limitibus regionum oriri solent.

Porrò cur inter Doctores impietatis Renatum nequeam referre, plures ipsius philosophia suppeditat rationes, quas qui rectè secum perpendit, totidem esse pietatis præcepta certò judicabit. Nam & Dei infinitam supra creatas res excellentiam, & immensam erga illas bonitatem diligentissimè inculcat, quâ contemplatione mens recta non potest non ad supremi Numinis timorem, cultum & amorem, veluti blanda quadam vi perducì: tantum abest, ut Deum esse dubitarit, aut Veritatis indagatores dubitare jusserit. Audiamus ipsum ex V. Meditatione: *Quod autem, ait, ad Deum attinet, certè nisi præjudiciis obruerer, & rerum sensibilibus imagines cogitationem meam omni ex parte obsiderent, nihil illo prius aut facilius agnoscerem: nam quid ex se est apertius, quàm summum ens esse, sive Deum, ad cujus solius essentiam existentia pertinet, existere: Quin omnem cum præsentis tum futuræ vitæ lætitiàm in sola Dei Optimi Maximi contemplatione posuit. Testantur id pia maximè & jucunda ejus verba, quæ in fine Medit. III. occurrunt: *Placet hic aliquamdiu in ipsius Dei contemplatione immorari, ejus attributa apud me expendere, & immensi hujus luminis pulcritudinem, quantum caligantis ingenii mei acies ferri poterit, intueri, admirari, adorare. Ut enim in hac sola divinae Majestatis contemplatione summam alterius vitæ felicitatem consistere fide credimus, ita etiam jam ex eadem licet multo minus perfectam maximam, cujus in hac vita capaces sumus, voluptatem percipi posse experimur.* Causarum verò secundarum virtutem operandi omnem
††† dum*

dum ex sola caussa prima derivat, à qua omni momento pendeant, nonne de potenti, sancta & libera benignissimi Creatoris providentia concionatur? Quid dicam de modo, quo Philosophus noster arbitrii humani libertatem cum Dei præordinatione conciliare studuit: de quo sanè gravissimi ponderis argumento nescio an non rectiores, atque ad instillandam animis pietatem accommodatiores, quam multi alii Doctores, habuerit sensus. Juvat excipere quæ de illo docet Princip. p. 1. §. 40. 41. *Sed, ait, quia Deum jam agnoscentes, tam immensam in eo potestatem esse percipimus, ut nefas esse putemus existimare, aliquid unquam à nobis fieri posse, quod non antè ab ipso fuerit præordinatum; facile possumus nos ipsos magnis difficultatibus intricare, si hanc Dei præordinationem cum arbitrii nostri libertate conciliare, atque utramque simul comprehendere conemur. Illis verò nos expediemus, si recordemur mentem nostram esse finitam; Dei autem potentiam, per quam non tantum omnia quæ sunt aut esse possunt, ab æterno præscivit, sed etiam voluit ac præordinavit esse infinitam: ideòque hanc quidem satis à nobis attingi, ut clarè & distinctè percipiamus ipsam in Deo esse; non autem satis comprehendè, ut videamus quo pacto liberas hominum actiones interminatas relinquat; libertatis autem & indifferentiæ, quæ in nobis est, nos ita conscios esse, ut nihil sit, quod evidentius & perfectius comprehendamus. Absurdum enim esset, propterea quod non comprehendimus unam rem, quam scimus ex natura sua nobis esse debere incomprehensibilem, de alia dubitare quam intimè comprehendimus, atque apud nosmet ipsos experimur.*

Verum nolumus hisce diutius immorari, ne apologiam pro Cartesio scribere videamur: atque progredimur ad reliqua vitæ ejus momenta: paucis jam monituri, quod monumentis ingenii in publicum editis non solum famam nominis sui per universam Europam longè latèque propagarit, sed & in Regum, Principum, Virorumque illustrissimorum animis ingens sui desiderium excitarit: quem admodum constat, primùm ab Armano Richelio Cardinali, & Ludovico XIII. deinde anno hujus seculi XLIX. à Ludovico XIV. Galliarum Regibus, uti belli gloria ad invidiam usque & vicinorum populorum incommoda maximis, ita ob literarum literatorumque curam & patrocinium nunquam satis laudandis, quem semel atque iterum, rei familiaris ordinandæ gratia, Lutetiæ Parisiorum ageret, lautis conditionibus oblati elementissimè rogatum esse, ut relicto Belgio sedes in isto orbis compendio quietas figeret. At prætulit ab

iniris

initio angustam villam amplissimæ urbi, & otium philosophicum splendori aulæ, ambitionis & avaritiæ, quæ alias vitia Eruditis hoc depravato seculo exprobrari solent, omnino expers: post ubi expensarum pro augendis scientiis factarum ratio suadebat, facillè quidem Ludovici Magni annuisset petitioni, sed injuriâ temporis, ortâ inter Regem, Regiûque sanguinis Principes & supremam Regni curiam lite, quæ mox in domesticum bellum abibat, suam redire in solitudinem, & propriis porrò sumptibus philosophari debuit, uti in Epist. 43. l. 1. ad Illustrem Chanutum legimus. Quare tandem voto Christianæ serenissimæ Suecorum Reginæ, quam vastum ingenium omnia quæ in mundo essent hærentque experiri jubebat, etsi aliquandiu repugnasset, infaustum itineris exitum veritus, Stokholmiam concessit, Reginam philosophicis præceptis imbuturus. Mox quum tenue corpus frigidum septentrionis aërem haud ferret, nudato nihilominus capite per totam ferè noctem coram decumbente Regina de propositis quæstionibus disserere suetus, in morbum incidit, quo inflammatis pulmonibus, & venâ sine fructu sectâ, septimo die obiit, anno hujus seculi L. vitæ autem LIV. Imprudentem quidem lethale malum invaserat, quia morbus in principio non dignoscebat, mors tamen inopinum non obruerat, utpote cui major vitæ quàm famæ immortalis dum viveret cura fuit, quo de præter cetera ejus symbolum ex Senecæ Tragædi Thyeste, sumtum testari potest: *Illi mors gravis incubat, qui notus nimis omnibus ignotus moritur sibi*, Lib. 1. Epist. 34. Corpore erat pusillo, vultu blando, animo recto, ingenii judicii que vi incredibili, ad abscondita quævis erudenda pari, laboris indefessi; vitam vivebat innocentem, & quatenus per adversarios licebat quietam, fidus Magistratui licet peregrino, gravis nemini, officiosus erga omnes, utilis multis, doctorum cultor partiter & admirator, etiam eorum qui de religione cum ipso idem non sentiebant: amicos colebat submisè ac diligenter, inimicis, maxime iis, à quibus sibi impactas putabat calumnias, justo acerbior irascebatur, non infelix aliàs affectuum moderator: provecior ætate studiosius meditabatur ac libros legebat, quos coemere multorum more parùm amabat: unde Almariz ab amico rogatus, bibliothecam ipsi ostenderet suam, si quam haberet, dissectum ei vitulum monstrans, en! meam ajebat bibliothecam. Quando cum aliis conversabatur, parùm sed blandè, graviter, & Viro sapiente digna loquebatur; privatas meditationes anteponebat publicis



congressibus & litigiosis disputationibus, quod eas ad veritatem indagandam esse aptiores sciebat. Temperantiae aliisque virtutibus moralibus studebat quam maximè, vitiorum & criminum omnium hostis acer, non hominum, qui illis polluti essent: culpæ expers nisi quòd mulierum colloquio vix innocenter delectatus esse post studia laboresque vim animi fatigentes, à nonnullis putabatur.

Atque hoc est curriculum vitæ Renati des Cartes, Viri supra invidiam magni, quousque ejus historiam colligere licuit. Quum veterum Philosophorum annales percurro, plurima eum cum Anaxagora habuisse communiaprehendo. Erat namque Ionius iste Philosophus animo excelsio, quarendis aut servandis opibus non addicto, quippe qui, Diogene Laërtio teste, universum patrimonium suis sponte concessit. Ita Renatus majorem substantiarum non mediocriam partem inveniendæ veritati & faciendis experimentis impendebat. Anaxagoras *περι τῆντων φυσικῶν θεωριῶν, & προνιζωντων πολιτικῶν, ad speculandum rerum naturam se contulit, reipublicæ neglectus*. Noster studii unicè intentus, Physicis potissimum & Mathematicis, quid Reges Principesque machinarentur agerentvè minimè curabat, unde & Stokholmiz vivens hanc exoravit gratiam, ne unquam in aula comparere deberet, nisi quando præsentè Regina philosophandum esset. Anaxagoras parvo aut nullo patriæ studio teneri credebatur: Cartesius plures vitæ annos extra solum natale translegit. Ionius dicebat solem esse candens ferrum ac penitus ignitum, Lunam habitacula in se habere & colles & vales, ex parvis similibus partium corporibus hoc totum esse compositum, mentemque initium motus, tonitrus nubium esse collisionem, coruscationes confricationem itidem nubium &c. quas opiniones & Renatus adoptaverat. Anaxagoras ob peculiarem de quibusdam philosophiz capitibus sententiam impietatis fuit accusatus, noster idem fatum expertus. Denique Anaxagoras Lampfacum profectus, illic diem suum obiit anno ætatis LXXII. defunctoque Lampfaceni honorificè justa persolverunt, & tumulum ejus epigrammatibus condecoraverunt. Renatus Holmiz finivit vitam, ubi aliquot saltem exegerat menses, ploratus à Regina, à Chanuto Regis Galliz ad Suecos Legato honoratus monumento exequiali, Anaxagora quidem XVIII. annis junior, sed victurus diutius in memoria eorum, qui rectæ rationis lumen accendi in humanis mentibus pro seculi ad barbariem inclinantis felicitate ducunt.

INDEX GENERALIS.

Numerus notat paginam cujusque voluminis. Litera M. designat Meditationes, Pr. principia. Sp. Specimina Philosophia. P. tractatum de Passionibus, & H. tractatum de homine.

A.

A Cquiescentia in seipso. P. 67
 Admiratio quid sit, P. 125, seqq.
 Aeris natura. Pr. 115
 Aetheris generatio. Pr. 74
 Affectuum sedes non est cor, Pr. 13, usus, 48.
 seqq. contra eos remedium generale. P. 73
 affectuum particularium descriptio. P. 74
 seqq.
 Albedo quid. Sp. 74
 Ambulatio machinæ humanæ. H. 148
 Amor quid. P. 125, seqq.
 Animalium spirituum secretio à sanguine.
 H. 11
 Aquæ natura, Pr. 116. aqua marina eur pellucidior aliis, Sp. 115. eur difficile gelatur,
 Ibid. dulcis eur faciliè abeat in vaporem, Sp.
 125. Salsa eur sic incepti extinguendis in-
 cendit, Sp. 116
 Argenti vivi natura. Pr. 120
 Arteriarum pulsus. H. 10, formatio. H. 1000
 Arteriæ Carotides eur geminæ, H. 113
 Aromi non dentur, Pr. 116.
 Auditus quid, Pr. 163, H. 35.

B.
B Ituminalis materia; Pr. 121

C.

C Alor quid, Pr. 107, Sp. 127
 Camera obscura. Sp. 62
 Carbonis descriptio, P. 114
 Ceta cur attrahat. P. 119
 Cerebri structura, H. 82, poti, H. 125. formatio,
 H. 177. differentia in vigilante ac dor-
 miente, H. 100
 Chyli in sanguinem conversio. H. 6
 Chymicorum principia, Pr. 121
 Cibi coctio in ventriculo, H. 4
 Clarè & distinctè percipere sunt vera. Pr. 7
 Cælestis materiæ particule sunt rotundæ
 Pr. 13, cinguntur materiâ subtili, Pr. 54
 Cæli liquor fluidi Pr. 46. deferunt corpora in
 se contenta, ibid. non moventur perfecte
 circulariter, Pr. 49, aspectabiles sunt tres
 Pr. 55

Cogitatio quid sit, Pr. 2. differt ab extensio-
 ne, Pr. 15
 Cogitandi modi duo. Pr. 7
 Cognitio Dei fundamentum omnis scientiæ, pr. 1
 Colorum natura. Sp. 41. qui videantur per
 chartam albam in fundo oculi animalis
 mortui, Sp. 61
 Cometarum phænomena declarantur, Pr. 85.
 seqq. coma, Pr. 89. cauda, Pr. 92
 Commiseratio quid, P. 12.
 Conatus ad motum ejusque vis Pr. 50-59
 Conscientiæ motus, P. 61
 Contemptus quid, P. 12
 Coans qui inveniatur, Sp. 117
 Copernici hypothesis, Pr. 43
 Cordis pulsus; H. 10 motus qui fiat, P. 4.
 formatio, H. 174. partium ejus descriptio,
 H. 167, calor noster, H. 187. figura unde,
 Ibid. fibra qui formatæ, H. 155
 Corporum existentia probatur, M. 31, Pr. 10
 essentia consistit in extensione, M. 27, Pr.
 21, sunt divisibilia in infinitum, Pr. 30. dis-
 ferunt à mente, M. 31
 Corporis vitæ & cadaveris discrimen, Pr. 2
 Corpus & Hines in se invicem agunt, Pr. 13
 Cupiditas quid, P. 22, 31.

D.

D EI cognitio fundamentum est omnis
 scientiæ, Pr. 3 existentia probatur,
 Pr. 1. 4. 5. M. 12, seq. 27, Sp. 17. natura
 à nobis non comprehenditur, Pr. 5.
 non est corporea, pr. 5. auditas pre-
 ferenda percipiunt, Pr. 12
 Deus non est causa errorum, Pr. 7
 Despectus quid, Pr. 12
 Desperatio quid, P. 57
 Distantia eur falsa apparet, Sp. 73
 Distantio quotuplex, Pr. 14, 15
 Dubitationis necessitas, M. 1, Pr. 11
 Duratio quid sit, Pr. 1
 Dura corpora eur non faciliè manibus divi-
 dantur, Pr. 40
 Durities corporis quid, Pr. 35, 37
 ††† 1 E.

Elementa mundi tria, Pr. 54
 Elementi primi motus inter globulos
 secundi, Pr. 66, tertii particulae, Pr. 100.
 sequq. Sp. 86
 Ellipsis quid, Sp. 86
 Ellipica viera vrutur, Sp. 103. postpomena
 hyperbolicis, Sp. 105
 Erroris origo obscura perceptio, Pr. 99, pr-
 iudicia, Pr. 172, 8. attentionis defectus, Pr.
 18, verba rebus notandis inepra Pr. 19, non
 Deus, Pr. 7
 Exhalatio quid, Sp. 139
 Existentia mentis prima cognita, Pr. 3
 Existimatio quid, P. 23

F.

Fames apde, H. 63
 Fastidium quid, P. 72
 Favor quid, P. 68
 Fias rerum non scrutandi, Pr. 7, 41
 Figura objecti qui dignoscatur, Sp. 71
 Filamentorum radices ex arteriis oriuntur,
 H. 184

Fixæ stellæ non ponuntur nimis remotæ, Pr.
 42 propria luce fulgeant, lb. æqualiter sem-
 per à se distant, Pr. 41. maxime à Saturno
 Pr. 44. non versantur in eadem sphaera, P.
 46. qui sint formæ. Pr. 59
 Flava omnia cur videantur per flavum vi-
 rum, Sp. 72
 Fluiditas corporis in quo consistat, Pr. 56-59
 Fontes cur unna falsi, Pr. 113
 Frigus quid, Sp. 117
 Fulgur, Sp.
 Fulmiais generatio, Sp. cur vestes comburat
 illæso corpore, Sp. 170

G.

Gaudium quid, P. 24 11
 Generositas quid, P. 51
 Glacies cur frigida ac dura, Sp. 117
 Glandula sedes animæ præcipua, P. 12
 Globuli secundi elementi, Pr. 68, r c i
 Gloriam quid, P. 24
 Gracitudo quid, P. 66
 Gravitatis corporis quid, Pr. 104
 Gustus quid, Pr. 163, H. 47

H.

Homnis causa an omnia condita, Pr. 41
 Hyperbolicus quid, Sp. 92
 Hyperbolicorum vigetiu usus, Sp. 100

Idex in mente M. 14. seqq
 Jecoris ulus H. 80
 Ignis natura ac phaenomena omnia decla-
 rantur, Pr. 125, seqq.
 Ignes sarui qui sicut, Sp. 171, cur habeant vim
 parvam, Sp. 172
 Imaginatiois natura ac causa, P. 8, differen-
 tia à sensu, H. 108
 Imagines in fundo oculi, Sp. 59, qui inde in
 cerebrum transeant, Sp. 65
 Impudentia quid, S. 72
 Infiniti & indefiniti discrimen, Pr. 6, de infi-
 nito non disputandum, Pr. 6
 Insomnia, H. 135
 Invidia quid, P. 24, 69
 Jocus quid, P. 63
 Ira quid, P. 24, 69
 Iris phaenomena declarata, Sp. 171, cur di-
 versi in eo colores
 Iristio quid, P. 61
 Iudicium pertinet ad voluntatem, Pr. 8, ma-
 lum est de sensibus, affectibus, dolore, Pr. 16

L.

Lacrymæ unde, P. 45
 Lacus cur non habeant fluxum & re-
 fluxum, Pr. 119
 Læritia quid, Pr. 73
 Levitas corporum in quo consistat, Pr. 104
 Liberum arbitrium quid, Pr. 3, 8, 55, non pu-
 gnat eam æterna præordinatione, Pr. 9
 Lienis usus, H. 81
 Locus quid, Pr. 23
 Lumen quid, Pr. 107, Sp. 43, cur sitiatnr ma-
 jus vel minus, Sp. 67
 Luoa vehitur circa terram, Pr. 42, cur, Pr. 57.
 illuminatur à terra, Pr. 43, cur celerius se-
 ratnr quam terra, Pr. 56
 Lnx quid, M. Pr. 55

Maculæ in sideribus productio ac
 dissolutio, Pr. 74, regunt integrum
 quandoque ædus, Pr. 75, habent
 meatus, lbid.
 Magnetis natura ac phaenomena omnia decla-
 rata, Pr. 142, seqq.
 Magnitudo objecti qui dignoscatur, Sp. 71
 Mare cur salius velius æquatorum quam
 versus polos, Sp. 136, eius fluxus & refluxus
 Pr. 116, causa e us, Pr. 118
 Materia subtilis indefinenter movetur, Sp.
 126, facile dividitur, Pr. 54, movetur ce-
 lerissime, lbid. sicut ex poly vorticum ver-
 ses

sus centrum, Pr. 63. habet particulas in-
 quales. Sp. 117.
 Memoria in quo consistat. H. 171.
 Mens existentia primò cognita. Pr. 2. M. 8.
 Mens corpore notior est. Pr. 3. M. 5. agit in
 corpus & ab eo patitur. P. 13. seq.
 Methodi ab suis ote investigatæ regulæ. Sp. 6.
 Metus quid. P. 57.
 Modi rerum quid. Pr. 11.
 Montes ignivomi. Pr. 125.
 Mortalis se entis regulæ. P. 82.
 Motus quid Pr. 17. 25. ejus causa Deus. Pr. 31.
 regulæ generales ac speciales. Pr. 12-16.
 non est contrarius morui. Pr. 34.
 Mundus indefinite extensus. Pr. 26. plures
 acqueunt esse. Pr. 26.
 Mulculotum descriptio. H. 29.

N.

Nebula quid. Sp. 148. qui generetur. Sp. 151.
 Nervorum structura H. 25. substantia. Sp. 55. egressio ex spina dorsi. H. 179.
 Nigredo quid. Sp. 48.
 Nitri diversitas à sale. Pr. 123. descriptio. Pr. 13. seqq.
 Nutritio humani corporis. H. 1. 170. seqq.
 Nubium natura & generatio. Sp. 148. seqq.

O.

Oculi structura. Sp. 61. situs in oculo cur
 sistat. plura lumina. Sp. 66. cur oculi
 clausus post conspectum solem vi-
 deamus varios colores. Sp. 66.
 Odium quid. P. 22. 28. 30. seqq.
 Odoratus quid. Pr. 163. H. 57.
 Opera Dei à 6 nimis ampla cogitantur. Pr. 41.

P.

Palpebrarum motus. H. 45.
 Particulæ insensibiles dantur. Pr. 166.
 Passiones animæ differunt à functioni-
 bus corporis. P. 1. quid sint. P. 11.
 Perceptibilia vel res sunt vel æternæ verita-
 tes. P. 10. 11.
 Perceptio elata ac distincta veritatis norma. M. 22. seqq.
 Perceptions sunt varis. P. 9. quæ hæc clara,
 distincta, obscura, confusa. Pr. 9. 10.
 Petrus illotum inventio. Sp. 80. materiam. Sp.
106. pulcritudine qualia esse debeant. Sp. 111.
 qui sicut in unico vitæ. Sp. 108. eorum
 usus. Sp. 114.
 Phenomenon usus in philosophicis. Pr. 41.

Physicorum quæstionum rectus ordo. Sp. 22.
 Planetarum distantia à sole Pr. 42. lucem à
 sole mutuatur. Pr. 41. non semper eadem
 inter se distantiam retinet. Pr. 42. eadem solem
 à caelo deferuntur. Pr. 48. 49. eorum
 aberratio in latitudine. Ibid. motus in lon-
 gitudine. Pr. 49. motus causæ. Pr. 51. & c.
 Pluvia unde. Sp. 163. lactis & sanguinis unde. Sp. 171.

Poenitentia quid. P. 67.
 Poli cujusque vortices tangunt polos spher-
 icorum vorticum. Pr. 60.
 Prejudicia deponenda. Pr. 10.
 Primum cognitum quodeam. Pr. 2.
 Principia philosophiæ sicut clara. Pr. 49.
 Prolomæ hypothesis. Pr. 41.
 Pudor quid. Pr. 4. 72.
 Pulmonis usus. H. 165. formatio. H. 175.
 Pupilla oculi cur dilatetur & arctetur. Sp. 54.

Q.

Quantitas à corpore non differt realiter. Pr. 2.
Radii solis qui in momento ad nos ve-
 niunt. Sp. 12. luminis quid sint. Sp. 44.
 Rarefactio qui fiat. Pr. 21.
 Reflexio qui fiat. Sp. 17. ejus angulus cur æ-
 qualis angulo incidentiæ. Sp. 45.
 Refractio quid. Sp. 46. ejus magnitudo. Sp. 50. seqq.
 Respiratio qui fiat. H. 46. ejus usus. H. 49.
 Revelata omnia credenda. Pr. 6.
 Risus unde. P. 41.
 Rotunda cur appareant corpora valde parva
 aut valde remota. Sp. 75.

S.

Salis particulæ qui hæreant in Superficie
290x. Sp. 117. quæ habeat particulas
Sp. 125. ejus origo. Sp. 123.
 Salsæ aquæ natura. Sp. 139. gravitas. Sp. 114.
 Sanguinis circulatorio probata H. 166. non
 impeditur membro abscisso. H. 162. for-
 matio. H. 174. tubedo. H. 174. dilatatio in
 corde. H. 7.
 Sanguis arteriarum. non venarum nutrit.
H. 12.
 Sensus quid sit & qui fiat. Pr. 161. non pertinet
 ad corpus. Sp. 52. quid sensus doceant.
Pr. 20. sunt opera nervorum. Sp. 55.
 Sensus objecti qui agnoscatur. Sp. 68.
 Situs unde. H. 76.
 Sol qui possit illaso oculo videri. Sp. 87. est

Stella fixa, Pr. 43. luce propria fulget, Pr. 42.
 est flamma non egeno alimento, Pr. 44. 45.
 qui sit formatus, Pr. 55. est rotundus Pr.
 66. ejus distantia à terra, Pr. 42. macula
 Pr. 49. 73. seq. lumen diffundit versus
 Helipicam & polos, Pr. 66. materia, qui
 moveatur, Pr. 64.
Solidarum partium materia, H. 181.
Soliditas corporis quid sit, Pr. 103.
Somnus discretio a vigilia, H. 149.
Sparium quid, Pr. 22. qui differat à corpore,
 Pr. 23.
Speciebus intensionalibus non est opus, Sp.
 43.
Spermaris materia, H. 173.
Spes quid, Pr. 22.
Spiritus animales qui producuntur, Pr. 41.
 à sanguine secernuntur in cerebro, H. 21.
 sunt principium motus in machina hu-
 mana, H. 23. qui cant in nervos, H. 130.
Stellæ trajicientes qui fiunt, Sp. 171. fixæ mu-
 rantur quandoque in comætam vel plane-
 tam, Pr. 81.
Stellæ errantes vid. Planeta.
Stellæ ex improvviso apparentis vel dispa-
 tentis descriptio, Pr. 78. 79.
Striaræ particule, Pr. 74. 72.
Substantia quid, Pr. 11.
Succi acres & acidi, Pr. 121.
Sulfuris materia, Pr. 1b.
Superbia quid, Pr. 56.
Suspensio unde, Pr. 47.
Systerchis quid, Pr. 22.

T.

Tactus quid, Pr. 161, H. 51.
Telefopia qualia esse debent, Sp. 108.
Tempestatis vis cur minuatur sonitu
 Campanarum, Sp. 117.
Tempus quid, Pr. 13.
Terra est planeta, Pr. 42. 43. quantum à sole
 distat, Pr. 1bid. ratione luminis non distat
 à planeta, 1bid. quiescit in suo cælo licet
 ab eo delata, Pr. 46. 47. vehitur circa pro-
 prium centrum, Pr. 49. qui sit generata, Pr.
 99. ejus regiones tres, Pr. 59. seqq.
Terræ motus causa, Pr. 1. 25.
Terrestres particule in 3 genera dividentur, Pr.
 109. vi solia astolluntur, Sp. 126.

Terrestria corpora ex variis particulis sunt
 composita, Sp. 126.
Tonitru unde, Sp.
Trabum apparitio, Pr. 92.
Tristitia quid, Pr. 24. 39.
Tunicæ venarum sunt ex sanguine, H. 184.
Tychonis Brahe hypothesis, Pr. 43. 44. se-
 cundum eam terra movetur circa proprium
 centrum, & circa solem motu annuo,
 Pr. 50.

V.

Vacuam non darat, Pr. 24. 25.
Valvulatum in venis formatio, H. 186.
Vapor quid, Sp. 129. qui densatur, Sp.
 131.

Vox cavæ descriptio, H. 164. & artificiose, 1b.
 formatio, H. 175.

Veneratio quid, Pr. 22.
Ventus quid sit & qui generetur, Sp. 141. ab
 oriente cur fieri & fortior, Sp. 142. 144.
Veritatis character charitas, M. 12.
Vis agendi & resistendi, Pr. 34.

Visionis organa interiora & exteriora, Pr. 75.
 qui dicatur fieri per axem, Sp. 62. non sit
 ope imaginum ab oculis in cerebrum
 transeuntium, sed ope motuum ipsos
 componentium, Sp. 66. sit distincta mul-
 tis capillamentis, Sp. 68.

Vivus quid, H. 61. Pr. 163. ejus præstantia, Sp.
 41. cui interdum fallat, Sp. 71. cur objecta
 saltat duplicia, 1bid.
Vitrum qui fiat, Pr. 137. cur sit liquidum
 cum candet, Pr. 138. cur frigidum durum,
 1bid. cur fragile, Pr. 139. cur pellucidum,
 1bid. cur attrahat, Pr. 139. modus expo-
 liendi vitri, Sp. 115.

Ventriculi formatio, H. 133.
Vivertalia quid, Pr. 13.
Voluntas errorum causa, Pr. 9.
Vorticum motus inter se consentiunt, Pr. 60.
 magnitudine sunt inæquales, Pr. 61. duo-
 rum vorticum poli se mutuo tangere no-
 queunt, 1bid.

Z.

Zelotypia quid, Pr. 12.